

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

23.Ağustos.2015, Pazar - Sayfa 1
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Ses kayıtları ve Ders notlarına
www.sifadersleri.com
adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

1. BÖLÜM: Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi

1. KISIM: Allah Teâlâ'nın, Resûl-i Ekrem'i Övmesi ve Onun Kendi Katındaki Şân ve Şerefini Açıklaması

9. FASIL: Resûl-i Ekrem'in Değeri Konusunda Fetih Sûresinin İhtiva Ettiği Bilgiler

Arapça Kaynak sf. 90
Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 144

الفصل التاسع

فِي مَا تَضَمَّنَتْهُ سُورَةُ الْفَتْحِ مِنْ كَرَامَاتِهِ ﷺ

قال الله تعالى: ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۚ لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ ۚ وَيُمْسِكْ بِعَمَتِهِ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۚ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيمًا ۚ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ ۚ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۚ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۚ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ۚ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنُّ السُّوءِ ۚ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السُّوءِ ۚ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۚ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيمًا حَكِيمًا ۚ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۚ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَفِّرُوهُ ۚ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۚ إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَكَ اللَّهُ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ۚ﴾ [الفتح: ١، ١٠].

9. Resûl-i Ekrem'in Değeri Konusunda Fetih Sûresinin İhtiva Ettiği Bilgiler

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا. لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُمْسِكْ بِعَمَتِهِ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا. وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيمًا. هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ، وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا. لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ، وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا. وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنُّ السُّوءِ، عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السُّوءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ، وَسَاءَتْ مَصِيرًا. وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَكَانَ اللَّهُ عَزِيمًا حَكِيمًا. إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا. لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَفِّرُوهُ، وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا. إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَكَ اللَّهُ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾

- “1. Biz sana apaçık bir fetih yolu açtık.
2. Böylece Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlayacak, üzerindeki nimetini tamama erdirecek ve seni dosdoğru bir yola iletecektir.
3. Ve şanlı ve şerefli bir zaferle sana yardım edecektir.
4. İmânlarına imân katmaları için mü'minlerin kalplerine güven ve huzûr indiren O'dur. Göklerin ve yerin orduları Allah'a âittir. Allah ise her şeyi bilen, her şeyi yerli yerince yapandır.
5. Böylece Allah, mü'min erkeklerin ve mü'min kadınların günahlarını örter ve onları, ebediyen kalmak üzere, içinde ırmaklar akan Cennetlere yerleştirir. Bu ise Allah katında pek büyük bir bahtiyârlıktır.
6. Allah hakkında kötü zan besleyen münâfık erkekleri ve münâfık kadınları, müşrik erkek ve müşrik kadınları da cezâlandırır. Kötülük kendi başlarına gelsin! Allah onlara gazap etmiş, onları lânetlemiş ve onlar için Cehennem'i hazırlamıştır. Gidilecek ne kötü bir yerdir orası!
7. Göklerin ve yerin orduları Allah'a âittir. Allah, karşı konulmaz kudret sahibidir ve her işi yerli yerince yapar.
8. Biz seni bir şâhit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik.
9. Allah'a ve Resûlüne imân edesiniz, ona destek olasınız, ona saygı gösteresiniz ve sabah akşam Allah'ı tesbîh edesiniz diye.
10. Sana biat edenler gerçekte Allah'a biat etmiştir. Allah'ın eli onların elleri üzerindedir.”¹

“Sana biat edenler” demek, “sana yeminle bağlılık sözü verenler, bağlılıklarını bildirenler” demektir.

1. Fetih 48/1-10.

Cenâb-ı Hakk'ın Ona Verdiği Müjdeler

Bu âyetler, Allah Teâlâ'nın Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sel-
leme hangi lütuflarda bulunduğunu, onu nasıl övdüğünü, değerini nasıl
yücelttiğini, ona saymakla bitmeyecek ve mâhiyeti bilinmeyecek nimetler
ihsân ettiğini göstermektedir. İşte bunları belirtmek üzere Allah Teâlâ,
onun peygamber olarak ortaya çıktığı andan itibâren kendisine nasıl bir
gelecek takdir ettiğini bildirmiş; düşmanlarını yeneceğini, getirdiği dinin
bütün dünyaya yayılacağını, geçmiş ve gelecek bütün hatâlarının bağış-
lanacağını, olmuş ve olacıklardan dolayı hesaba çekilmeyeceğini haber
vererek söze başlamıştır.

Bazı âlimler şöyle demiştir: Allah Teâlâ, Resûl-i Ekrem'in olmuş ve
olacak bütün hatâlarının affedildiğini söyleyerek ona tamamen bağışlan-
dığını bildirmiştir.

Sözü edilen hatâlar, Peygamber Efendimiz'in, "Yüzünü
ekşitti ve döndü: Yanına âmâ geldi diye"² âyeti ile ben-
zeri âyetlerde geçen tavrıdır. Yukarıdaki âyette, gerek
bu gibi tutumlarından, gerekse yapacağı herhangi bir
hatâdan dolayı kendisinin bağışlandığı ifâde edilmekte-
dir.

Kırâat âlimi Mekkî bin Ebî Tâlib (v. 437/1045) der ki:

Allah Teâlâ, fetih gibi bir lütuftan dolayı Resûlullah'ın duyacağı min-
nettarlığı, onu bağışlamaya sebep kılmıştır. Zâten her şeyi veren O'dur.¹
O'ndan başka ilâh yoktur. O'nun verdikleri nimet üstüne nimet, lütuf
üstüne lütuftur.

تَضَمَّنَتْ هَذِهِ الْآيَاتُ مِنْ فَضْلِهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ ، وَكَرِيمٍ مَنْزِلَتَهُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى ،
وَنِعْمَتِهِ لَدَيْهِ ، مَا يَقْصُرُ الْوَصْفُ عَنِ الْإِنْتِهَاءِ إِلَيْهِ ؛ فَابْتَدَأَ - جَلَّ جَلَالُهُ - بِإِعْلَامِهِ
بِمَا قَضَاهُ لَهُ مِنَ الْقَضَاءِ الْبَيِّنِ بظهوره ، وَغَلَبَتْهُ عَلَى عَدُوهِ (١٤/أ) وَعُلُوُّ كَلِمَتِهِ
وَشَرِيعَتِهِ ، وَأَنَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ ، غَيْرُ مُؤَاخَذٍ بِمَا كَانَ وَمَا يَكُونُ .
قَالَ بَعْضُهُمْ : أَرَادَ غُفْرَانُ مَا وَقَعَ وَمَا لَمْ يَقَعْ ، أَي : إِنَّكَ مَغْفُورٌ لَكَ .

قَالَ بَعْضُهُمْ : أَرَادَ غُفْرَانُ مَا وَقَعَ وَمَا لَمْ يَقَعْ ، أَي : إِنَّكَ مَغْفُورٌ لَكَ .

وَقَالَ مَكِّيٌّ : جَعَلَ [اللَّهُ] الْمِنَّةَ سَبَبًا لِلْمَغْفَرَةِ ، وَكُلُّ مَنْ عِنْدَهُ ، لَا إِلَهَ غَيْرُهُ ،
مِنَّةً بَعْدَ مِنَّةٍ ، وَفَضْلًا بَعْدَ فَضْلٍ .

2. Abese 80/1-2.

1. Kuluna nimet veren, onu doğru yola ileten, günahlarını bağışlayan sadece O'dur. "Ni-
met de belâ da Allah'tandır" (Nisâ 4/78) âyeti de bunu göstermektedir.

"Nimeti Tamamlama"nın Anlamı

Allah Teâlâ, Resûlünün geçmiş ve gelecek bütün hatâlarını bağışlayacağını müjdeledikten sonra, ﴿وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ Allah "Senin üzerindeki nimetini tamamen erdirecek"² buyurmuştur. Âlimler, Allah "Senin üzerindeki nimetini tamamlayacaktır." ifâdesinin, "Ey Resûlüm! Sana karşı kibirlenenleri sana boyun eğdireceğim." veya "Mekke ve Tâif'in fethini sana nasip edeceğim" anlamında olduğunu söylemişlerdir.

Bu âyeti şöyle açıklayanlar da olmuştur: Allah Teâlâ dünyada senin şânını yükseltecek, sana yardım edecek ve seni bağışlayacaktır.

Cenâb-ı Hak, Fetih sûresinin bu on âyetinde Resûlüne ihsân edeceği nimetleri dile getirdi: Kibirli düşmanlarını kendisine boyun eğdireceğini, en çok değer verdiği ve sevdiği şehir olan Mekke'yi³ fethetmesini sağlayacağını, kendisinin şânını yücelteceğini, onu Cennet'e ve mutluluğa götüren dosdoğru yola ileteceğini, şanlı ve şerefli bir zafer kazanmalarına yardım edeceğini, mü'min ümmetinin gönlüne huzûr ve sükûnet⁴ koyma lütfunda bulunacağını haber verdi. Mü'minleri âhiret hayatında sahip olacakları nimetlerle, orada kazanacakları büyük zaferle, suçlarını bağışlamakla, günahlarını büsbütün örtmekle müjdeledi. Resûlullah'ın düşmanlarını dünya ve âhirette helâk edeceğini, onlara lânet edip rahmetinden uzaklaştıracağını ve kendilerine kötü bir âkıbet hazırladığını söyledi.

Fetih sûresinin altıncı âyeti, Peygamber düşmanlarının başına gelecek felâketleri şöyle haber vermektedir: "Allah hakkında kötü zan besleyen münâfık erkekleri ve münâfık kadınları, müşrik erkekleri ve müşrik kadınları da cezâlandırır. Kötülük kendi başlarına gelsin! Allah onlara gazap etmiş, onları lânetlemiş ve onlar için Cehennem'i hazırlamıştır. Gidilecek ne kötü bir yerdir orası!"

ثم قال: ﴿وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ [الفتح: ٢] قيل: بخضوع من تكبر عليك^(١).
وقيل: بفتح مكة والطائف.

وقيل: يرفع ذكرك في الدنيا وينصرك ويغفر لك؛ فأعلمه بتمام نعمته عليه بخضوع متكبري عدوه له، وفتح أهم البلاد عليه وأحبها له، ورفع ذكره، وهدايتِهِ الصراطِ المستقيم المبلغ الجنة والسعادة، ونصيره النصر العزيز، ومينته على أمتة المؤمنين بالسكينة والطمأنينة التي جعلها في قلوبهم، وبشارتهم بما لهم بعد، وفوزهم العظيم، والعفو عنهم، والستر لذنوبهم، وهلاك عدوه في الدنيا والآخرة، ولعنهم وبُعدهم من رحمته، وسوء مُقْلَبِهِمْ.

2. Fetih 48/2.

3. Resûl-i Ekrem Efendimiz, Mekke'ye hitâben şunları söylemiştir: "Vallahi Allah'ın topraklarının en hayırlısı elbette sensin. Sen, Allah'ın topraklarının Allah'a en sevimli olanınsın. Eğer beni senden çıkarmasalar, aslâ çıkmazdım" (Tirmizî, Menâkıb 68, nr. 3925; Dârimî, Siyer 67, nr. 2513).

Sünen-i İbni Mâce'deki sahîh rivâyet: "Allah'ın topraklarının bana en sevimli olanı sensin" şeklindedir (Menâsik 103, nr. 3108. Ayrıca bk. Hâkim, el-Müstedrek (Atâ), III, 315-316, nr. 5220).

4. "İmanlarına iman katmaları için mü'minlerin kalplerine güven ve huzûr indiren O'dur." (Fetih 48/4).

Şâhit, Müjdeci, Uyarıcı

Âyetin devamında Allah Teâlâ şöyle buyurdu: ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ "Biz seni bir şâhit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik: Allah'a ve Resûlüne îmân edersiniz, ona destek olarsınız, ona saygı gösterirsiniz ve sabah akşam Allah'ı tesbîh edersiniz diye."¹

Cenâb-ı Hak Resûl-i Ekrem'ine: "Biz seni bir şâhit olarak gönderdik." diye hitap etmek sûretiyle, onun Allah'tan aldığı buyrukları ümmetine tebliğ ettiğine, yine kendisini şâhit tuttu; onun bu şâhitliğini kabul ettiğini belirtti; ardından da bu özelliğin sadece ona mahsus olduğunu dile getirdi.

ثم قال: ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿[الفتح: ٨ ، ٩] فَعَدَّ (٢) محاسنه
وخصائصه من شهادته على أمته لنفسه ، بتبليغه الرسالة لهم .

1. Fetih 48/8-9.

وقيل : شاهدأ لهم بالتوحيد ، ومُبَشِّرًا لَأُمَّتِهِ بِالثواب . وقيل : بالمغفرة .
وَمُنْذِرًا عَدُوَّهُ بِالْعَذَاب .
وقيل : مُحَذِّرًا مِنَ الضَّلَالَاتِ لِيُؤْمِنَ بِاللَّهِ ، ثُمَّ بِهِ [ﷺ] مَنْ سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللَّهِ
الْحُسْنَى . وَيُعَزِّزُوهُ ؛ أَيِ يُجِلُّونَهُ . وقيل : يَنْصُرُونَهُ . وقيل : يِبَالِغُونَ فِي تَعْظِيمِهِ .
وَيُوقِّرُوهُ ؛ أَيِ يَعْظُمُوهُ^(٣) .
وَقَرَأَ بَعْضُهُمْ : ﴿تُعَزِّزُوهُ﴾^(١) بِزَايَيْن : مِنَ الْعِزِّ ، وَالْأَكْثَرُ وَالْأَظْهَرُ أَنَّ هَذَا
فِي حَقِّ مُحَمَّدٍ ﷺ .
ثُمَّ قَالَ : ﴿وَتُسَبِّحُوهُ﴾ ؛ فَهَذَا رَاجِعٌ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى .

Bazı âlimler, Resûl-i Ekrem'in bu âyette sözü edilen "şâhitliğini"; ümmetinin Allah'ın birliğini kabul ettiğine, kâfirlerin ise kabul etmediğine onun âhirette şâhitlik etmesi diye anlamışlardır.

"Müjdeciliğini", ümmetini çok sevap kazanmakla veya bağışlanmakla müjdelemesi şeklinde yorumlamışlardır.

"Uyarıcılığını" ise şöyle açıklamışlardır: Resûlullah İslâm düşmanlarını ilâhî azapla korkutur; ümmetini ise inkâr, fık ve bid'at gibi sapkınlıklardan sakındırır ve Allah'ın kendilerine Cennet nasip ettiği kimseleri önce Allah'a sonra kendisine îmân etmeye çağırır.

Âyet-i kerîmedeki "Ona destek olunuz" ifâdesi, Allah'ın Elçisi'ne en üstün saygıyı gösterip yaptığı savaşlarda ona yardım etsinler, ona saygıda kusur etmesinler şeklinde açıklanmıştır.

"Ona destek olun" anlamındaki "ve tüazzirûhu" kelimesini yine aynı mânaya gelmek üzere "ve tüazzizûhu" şeklinde okuyanlar da olmuştur. Bazı âlimler bu âyetteki:¹ "Ona destek olunuz, ona saygı gösteresiniz" ifâdeleriyle Allah Teâlâ'nın kastedildiğini söylemişlerse de, âlimlerin büyük çoğunluğu bu ifâdelerle Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem kastedildiğini belirtmiştir. Aynı âyetteki "Sabah akşam O'nu tesbîh edin" cümlesiyle de Allah Teâlâ kastedilmiştir.

قال ابن عطاء: جُمع للنبي ﷺ في هذه السورة نِعَمٌ مختلفة؛ من الفَتْح
المُبِين ، وهو من أعلام الإجابة ، والمَغْفِرَة ، وهي من أعلام المحبة ، وتمام
النعمة ، وهي من أعلام الاختصاص ، والهداية ، وهي من أعلام الولاية ،
فالمَغْفِرَة : تبرئة من العيوب ، وتمامُ النعمة : إبلاغُ الدرجة الكاملة ، والهداية :
(١٤/ب) وهي الدعوة إلى المشاهدة.

İlk devir sûfilerinden muhaddis ve müfessir Ahmed ibni Muhammed ibni Atâ (v. 309/922) şöyle demiştir:

Fetih sûresinde Allah'ın Sevgili Elçisi için çok çeşitli nimetler bir araya getirilmiştir:

Bu sûrenin “Biz sana apaçık bir fetih yolu açtık” meâlindeki ilk âyeti, Peygamber aleyhisselâmın duâsının kabul edildiğini göstermektedir.

2. âyetteki “Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlayacak” ifâdesi, Allah Teâlâ'nın ona beslediği derin sevgiyi göstermektedir.

Aynı âyette yer alan “Üzerindeki nimetini tamama erdirecek” ifâdesi, Resûlullah Efendimiz'in, diğer peygamberlerden farklı bir konumu olduğunu göstermekte,² bu âyetin sonundaki “Seni dosdoğru bir yola iletecektir” ifâdesi ise, Allah Teâlâ'nın ona yardım edip kendisini desteklediğini göstermektedir.

“Uğrumuzda cihâd edip, çaba harcayanlara Biz yollarımızı gösteririz”³ âyeti, dini uğrunda çaba harcayanları dosdoğru yola ileteceğini göstermektedir.

Allah Teâlâ'nın Resûl-i Ekrem'i “bağışlaması”, onu günah kirlerinden arındırması; “üzerindeki nimetini tamamlaması”, onu en üstün dereceye çıkarması; “dosdoğru yola iletmesi” ise onu ilâhî huzûrda en yüksek makama yükseltmesi demektir.

Bu makam “Takvâ sahipleri ise Cennet bahçelerinde ve ırmak kenarlarındadır: Hak meclisinde, her şeye kudreti yeten bir Sultan'ın huzûrunda”¹ âyetinde ifâde edilen makam olmalıdır.

2. “Allah ise rahmetini dilediğine lütfeder” (Bakara 2/105) âyeti de Cenâb-ı Hakk'ın dilediği peygamberine farklı nimetler ihsân edeceğini göstermektedir.

3. Ankebût 29/69.

1. Kamer 54/55.

وقال جعفر بن محمد: من تمام نعمته عليه أن جعله حبيباً ، وأقسم
بحياته ، ونسخ به شرائع غيره ، وعرج به إلى المحل الأعلى ، وحفظه في
المعراج حتى ما زاغ البصر وما طغى ،

Ca'fer-i Sâdık diye bilinen Ca'fer ibni Muhammed (v. 148/765) bu konuda şunları söylemiştir:

Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'e nimetini tamamlaması denince hatıra şu olaylar gelir:

Allah Teâlâ'nın onu "Habîbullah" diye nitelemesi,²

onun hayatına yemin etmesi,

"Senin hayatına yemin olsun, onlar sarhoşlukları içinde şaşkın şaşkın bocalayıp duruyorlardı."³

peygamber olmasıyla birlikte diğer peygamberlerin şeriatlarını ortadan kaldırması,

Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu: "Eğer Mûsâ hayatta olup benim peygamberliğime yetişseydi, elbette benim getirdiğim dine uyardı"⁴

onu en yüksek makama çıkarması,

Mi'râc olayını anlatan âyet-i kerîmede "Kâbe kavseyn" makamı şöyle ifâde buyurulmaktadır: "İki yay kadar oldu, hattâ daha da yakın."⁵

Mi'râc'da Cenâb-ı Hakk'ın onu koruması sebebiyle gözünü tamamen Allah'a çevirmesi, sağa sola bakarak şaşmaması ve haddini aşmaması,

"Göz ne şaştı, ne haddinden aştı."⁶

2. Tirmizî, Menâkıb 1, nr. 3616; Dârimî, Mukaddime 8, nr. 48.

3. Hicr 15/72.

4. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 338, 387; Dârimî, Mukaddime 39, nr. 441.

5. Necm 53/9.

6. Necm 53/17.

7. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 304, IV, 400, 416, V, 145, 147; Dârimî, Siyer 29, nr. 2470.

وبعثه إلى الأسود والأحمر ، وأحلَّ له
ولأُمَّته الغنائمَ ، وجعله شَفِيعاً مُشَفَّعاً ، وَسَيِّدَ وَلَدِ آدَمَ ، وَقَرْنَ ذِكْرَهُ بِذِكْرِهِ ،
وَرِضَاهُ بِرِضَاهُ ، وجعله أَحَدَ رُكْنِي التَّوْحِيدِ .

onu bütün insanlığa peygamber olarak göndermesi,⁷

ona ve ümmetine ganimetleri helâl kılması,

kıyâmet gününde onu şefâatçi ve şefâati kabul edilen biri yapması,

ona insanoğlunun efendisi mertebesini vermesi,

“Kıyâmet gününde Âdemoğlunun efendisi benim. Ama bununla övünmüyorum”¹

onun adını Kendi adıyla birlikte anması,

“Allah’a ve Resulüne itaat edin,”² “Allah’a ve Resulüne iman edin”³ âyetlerinde olduğu gibi, Allah Teâlâ onun adıyla Kendi adını yan yana zikretmiştir.

Peygamberinin râzı olduğu şeyden Kendisinin de râzı olması,

“Eğer gerçekten mü’min iseler, hoşnut edilmeye Allah ve Resulü daha lâyıktır”⁴

ve onu “Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah” diye kelime-i tevhîdin iki esasından biri yapması.

7. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 304, IV, 400, 416, V, 145, 147; Dârimî, *Siyer* 29, nr. 2470.

1. Buhârî, *Tefsîr* 17/5, nr. 4712; Müslim, *İmân* 328, nr. 194; Tirmizî, *Tefsîr* 17/18, nr. 3148; İbni Mâce, *Zühd* 37, nr. 4308; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 2.

2. Âl-i İmrân 3/132.

3. Hadîd 57/7.

4. Tevbe 9/62.